

kar tako čez noč preurediti. Kdor je za politiko, naj politizira, saj to mu je v nekako veselje in zabavo. Ne pa zahtevati to od vsakega, ker vsi niso že po naravi za to. Zaradi tega ga ni treba prezirati. Dosti je, če ima pravo srce in glavo na mestu. Večkrat pa tudi molk in en pogled nekaj izda.

Časi so resni, zato sezimo tem trdneje v roke, bodisi star ali mlad, ter bodimo ena čreda in en pastir! Pustimo pa druge privatne namene vsakerega!

Le na ta način zamoremo tudi v šoli imeti prave uspehe in mlajše učiteljstvo bo gotovo tem rajše seglo v podporo starejšim svojim kolegom in spoštovali bodo njih nadrejene oblastnije.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrovana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca aprila: K 72.709'20.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/2.3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. večer.

Država in izobrazba njenega ljudskošolskega učiteljstva.

(Dalje.)

Hirnov načrt, ki je uvedel orglanje kot obvezen predmet na avstrijska učiteljska, se mnogim dozdeva dobro došlo sredstvo, ki naj učiteljstvu pridobi ugled med preprostim ljudstvom. Zakaj oni značilni tip, ki je svoje dni igral v našem narodu dokajšno vlogo pri raz-nih prilikah in ki je znan pod imenom šomaštra, noče premnogim konservativnim ljudem iti iz spomina in ti ljudje si ne morejo predstavljati modernega učitelja, ki bi posvečal vse svoje moči lastni izobrazbi in posrednje po tej izobrazbi tudi izobrazbi svojega naroda.

Učitelj in organist, to sta dva nerazdružljiva pojma.

Dokler ni bilo avstrijsko slovansko učiteljstvo združeno v lastni zvezi, tedaj so se izrekale posamezne narodnostne zveze učiteljskega združenja. Leta 1906. se je izrekla češka učiteljska zveza v Brnu za tako reorganizacijo, ki temelji, na tem, da odgovarjaj izobrazba učiteljske izobrazbi srednjih šol, dostop na višje šole — dvoletni pedagogij. Ta zahteva se skoraj dosledno krije z zahtevo nemškega učiteljstva ter učiteljstva pripravnice.

Ako si ogledamo zahteve nemškega učiteljstva, ki jih je sklenilo na skupščini dne 2. nov. 1905, vidimo, da nemški tovariši hrepene po razširjenju sedanjih štiriletnih učiteljskih na pet let — in tako zahtevo so stavili učitelji učiteljskih na svojem II. shodu l. 1906., zakaj s tem upajo doseči najhitreje vsaj nekaj za večjo izobrazbo učiteljstva brez posebnih stroškov, prevelikega in prehitrega preobrata.

Češko učiteljstvo pa zahteva, da se prilagode sedanja učiteljska srednjim šolam, ki naj nudijo tudi učiteljem višjo izobrazbo — a kot dopolnilo učiteljskih naj se osnujejo takozvane pedagoške akademije — to so vseučilišča za učiteljske in učiteljske.

Bistveni razloček zahtev češkega učiteljstva je ta-le: šestletna učiteljska — 4 leta obče izobrazbe in 2 leti strokovne in 2 letni obisk pedagoške akademije. Tak načrt je obsegal že Hasnerjevi učni načrt za učiteljska, toda ker je bil nekoliko prezamotan, je zaostal med akti, in pokopan je bil po znani šolski noveli.

Upoštevati moramo, da se prvotni Hasnerjev načrt ni mogel uresničiti zaradi tega, ker je bilo pomanjkanje sposobnega učiteljstva jako občutno, a zahteva po novih šolah vedno glasneja. Merodajni faktorji so si tedaj pomagali s tem, da so nastavljali takozvane pomožne učitelje z jako čudno naobrazbo, kar se še danes dogaja, posebno na Kranjskem, kjer je 55*) nekvificiranih učnih oseb. — Šolska novela z dne 1. avgusta 1871 je pa reducirala c. kr. učiteljska na 3 letnike, da se čimprej dobi dovoljno število učnih oseb. Princip te novele je, dobiti zadostno število učnih oseb,

torej se ozira le na kvantiteto, ne pa tudi na kvaliteto.

S to novelo je bil deloma pokopan državni šolski zakon iz leta 1869, vendar je pa v veljavi bil še vedno § 42. tega zakona, ki veli, da si učiteljstvo lahko izpopolni svoje znanje na posebnih, v to svrhu šele ustanovljenih zavodih — takozvanih pedagogijah.

Ker ta paragraf ne poudarja izrečno, da so namenjeni ti pedagogiji mogoče le za del učiteljstva, recimo za meščansko učiteljstvo, smo mnenja, da je prvotni Hasnerjevi šolski zakon iz l. 1869. imel tiste zahteve glede izpopolnitve učiteljske izobrazbe, kakor zahteve češkega učiteljstva, to je: ljudskošolskemu učiteljstvu se dovoli vstop na vseučilišče.

Ravnatoko se zлага zahteva češkega učiteljstva po popolni izobrazbi ljudskošolskega učiteljstva glede časa. Zakaj § 53. drž. šol. zak. izrečno poudarja, da se mora učitelj po preteku 5 let, odkar je nastopil praktično pot zglasiti k usposobljenemu izpitu, zakaj drugače se ga mora odpustiti iz službe, oziroma mu odvzeti zrelostno izpričevalo. Enaka morda čaka onega, ki se mu ne dovoli delati drugič izpita.

Ta paragraf govori tedaj dovolj jasno, da smatra državni zakon, da izobrazba, ki jo učitelj dobi v štirih letih na c. kr. učiteljskih, nikakor ne zadostuje bodočemu učitelju, temveč da jo je treba izpopolnjevati do usposobljenostnega izpita, ki se mora napraviti šele po preteku dveh let. In ti dve leti je treba vestno uporabiti v nadaljno izobrazbo, zakaj drugače izgubi veljavo še prej pridobljeno zrelostno izpričevalo. — Ako torej zahteva češko učiteljstvo, da se učiteljstvo izobrazuj po dokončanem c. kr. učiteljskem še dve leti na pedagogiji, ki naj nekako izpolnjuje le pravo realiziranje državnega šolskega zakona iz leta 1869., niso te zahteve tedaj nič utopistične, oziroma radikalne, temveč te zahteve ne zahtevajo nič novega. Zakaj te zahteve poudarjajo le to, kar je želel izpopolniti šolski zakon iz l. 1869., ako bi ne prišla ona šolska novela l. 1871.

Da se ta ideja gotovo prejalislej uresniči, v tem nas potrjuje v l. 1906. ustanovljena družba „Komenaky“, ki združuje v sebi učiteljstvo vseh kategorij — od vseučiliškega do ljudskošolskega. In glavna naloga tega društva je, ponesti v najširše sloje naroda smisel za šolstvo in delovati k uresničenju vseh onih zahtev, ki jih goji napreden narod za svoje šolstvo. (Konec.)

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za radovljanski okraj je imelo svoj redni občni zbor na Jelenicah, in sicer dne 15. aprila. Udeležba je bila nenavadno mnogobrojna, zakaj udeležilo se je zborovanja 28 udov, prihiteli so udje iz najoddaljenejših krajev in z zadovoljstvom poudarjamo vest, da se je prav na tem občnem zboru pokazala lepa disciplina in stanovska zavednost, ki jasno priča, da se učiteljstvo radovljanskega okraja solidarno zлага z idejami, ki jih zastopa njegovo učiteljsko društvo. — Ker se je dosedanja društveni predsednik, starosta radovljanskega učiteljstva — tov. Andrej Grčar, odpovedal predsedništvu, in sicer kakor je tov. Jos. Ažman poudarjal v svojem nagovoru kot podpredsednik, iz zdravstvenih in starostnih ozirov, je predsedoval obč. zboru imenovani tovariš.

Iz tajnikovega poročila posnemljemo, da je društvo to leto zadostilo svoji nalogi. Društvo šteje 45 udov, med temi enega častnega, in sicer znanega domoljuba župnika Aljaža. — V pretečenem letu je umrl društveni tovariš Francišek Ayser na Boh. Beli. Društvo mu je položilo na rakev venec, ob njegovi odprti gomili mu je govoril nagrobno tov. A. Grčar, a društveni pevski zbor mu je pel nagrobnoico.

Blagajnik tov. Jos. Korošec poroča o stanju društvenega imetja, in sicer je to še precej ugodno, zakaj dohodkov je bilo 173 K, a stroškov 83'69 K, čistega preostanka 89'31 kron, ki je plodonosno naložen v radovljanski mestni hranilnici. Pregledovalca tov. A. Jensko z Bleda in tovarišica M. Jegličeva z Dovjega sta našla račune v redu, na kar da obč. zbor absolutorij tov. blagajniku.

Na to je bilo zanimivo predavanje tov. Iv. Erbenjnika z Bleda: „Kako odvadimo mladino trdosrčnosti“. Ker je tovariš predavatelj tako objubil, da objavi svoje poročilo v kakem listu, opuščamo nadaljno poročanje.

Volitev, ki se je vršila z vzklikom, je podala sledeči rezultat: predsednik: Iv. Šega iz Radovljice, ostali odbor se je pa konstituiral sledeče: podpredsednik Jos. Ažman z Breznice, tajnik Fr. Jaklič iz Radovljice, blagajnik Jos. Korošec iz Mošenj, odbornika: Ernestina Oman z Begunj in Jos. Žirovnik z Gorij.

Izmed raznih nasvetov, ki so bili sprejeti soglasno in nekateri z navdušenjem, omenjamo le sledeče: Tov. Jos. Ažman predlaga, da se voli častnim društvenim članom dosedanjega predsednika tovariša Andreja Grčarja zaradi mnogih zaslug, ki si jih je pridobil za društvo v teku svojega 13letnega predsedništva. Predlog je bil z živahnim odobravanjem sprejet in odlikovanu se je to počestčenje naznanilo brzojavnim potom. — Dopis naše „Zaveze“ o temi „Sola in kmetiško vprašanje“ se odstopi odboru, ki ga bo v sporazumu s socialnim odsekom pretresel in v smislu dopisa rešil. Tov. V. Zavrl predlaga, da odbor preštudira znano zadevo Jereb in stori potrebne korake v onem smislu. — Mnogo odobravanja je želel predlog predsednika, da prične društvo prirejati učiteljske sestanke, ki so se v drugih društvih tako dobro obnesli, namreč „učiteljske krožke“, kjer se bo po možnosti tudi predavalo. Slednjič se prepusti odboru, da sestavi primerne predloge na oklic „Deželnega učit. društva“ zaradi presnove deželnega šolskega zakona.

S tem je bil dnevi red izčrpan in predsednik se iskreno zahvali vsem navzočim, za mnogobrojno udeležbo, poudarjajoč, da je le v slogi moč.

Na mnogobrojno snidenje pri prvem „kružku“.

Štajersko.

Konjiško učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 2. maja t. l., o polenajstih dopoldne v slov. šoli v Konjicah po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik.
2. Društvene zadeve.
3. Predavanje gospoda prof. J. Koprivnika: „Razvoj naše zemlje, nastanek in geološka sestava Pohorja“.
4. Izpremenitev društvenih pravil.
5. Vprašalna škrinjica.
6. Določitev zborovanja v juliju.

Zanesljive, polnoštevilne udeležbe pričakuje Rado Jurko, t. č. predsednik.

Saleško učit. društvo je zborovalo dne 18. aprila v Velenju. Predsednik otvori zborovanje in pozdravi navzoče, posebno še novodošlo tovarišico gđ. Dolenčevu.

Dopisi: Dopis „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“, zadevajoč odgovor na nesramne napade slov. klerikalnih listov — nastop „Zveze“ se splošno odabava.

Dopis „Zaveze“, v katerem se pozivljajo vsa učit. društva, da stavijo konkretne predloge, kako bi se uredil pouk o kmetijstvu za ljudske šole ter se sprejel v učne načrte. Da se društveniki natančneje seznajajo s tem vevaznim vprašanjem, se sklene poslati vsem šolskim vodstvom po en izvod poročila glavne skupščine „Zaveze“ v Gorici. Referentom se izvolijo tov. Brenc, Trobej, Armič.

Nato se predsednik v presrčnih besedah poslovil od tov. Nerata in tov. Bizjakove, ki zapustita tukajšnji okraj. Naglašala velike zasluge odhajajočega tovariša kot odbornika in pevovodjo ter se mu za njegov trud najtopleje zahvalja. Bil nam je vedno vrl tovariš in vesel družabnik, tako da ga bomo težko pogrešali. Namestnikom se izvoli tov. Krajncič.

Sklene se uvesti Lavterjevo računico ter povprašati sosedna učit. društva, če bi ne bilo umestno, prirediti skupno zborovanje, na katero bi povabili g. prof. Lavterja in ga naprosili, da nas natančneje seznani s svojo metodo. Mnogo je namreč med nami tovarišev in tovarišic, ki niso imeli prilike seznaniti se z njegovo metodo na učiteljskem.

Predsenik tov. Koropec kot zastopnik učiteljstva pri okr. šol. svetu opozarja na nekatere nedostatke pri dopisovanju z okr. šol. svetom. Med drugim poudarja, naj gledajo učitelji-voditelji pri računih kr. šol. sveta nato, da se zneski, ki so v proračunu namenjeni šol. knjižnici, tudi v resnici uporabijo v ta namen. Pri zamudnih mesečnih izkazih se sklene rabiti še nadalje tiskovine, ki smo jih imeli do sedaj.

Šmarsko-rogaško učit. društvo objavlja šteti izkaz prispevkov za spominsko ploščo Strmšku.

„Zaveza avstr. jugoslov. učit. društev“ 50 K; obresti od naloženega denarja 4'47 K. Pri zadnjem zborovanju šmarsko-rogaškega učit. društva dne 19. marca t. l. se je račun odobril.

Dohodki . . . 529'73 K
Stroški . . . 461'02 K

Ostanek . . . 68'71 K
se je glasom sklepa naložil v šmarsko posojilnici (knjižnica št. 2903) pod imenom „Strmškova spominska plošča“ in bo pripravljen za dotrebna popravila.

Učiteljsko društvo za celjski okraj se udeležil, kakor se je sklenilo pri zadnjem sestanku, pri lepem vremenu izleta laškega učit. društva 2. dne maja v Rimske Toplice. Ker so železniške zveze ugodne, upamo, da se bodo člani našega društva v najlepšem številu sestali s sosednimi tovariši.

Nekaj tovarišev in tovarišic iz Savinjske doline napravi pešizlet čez Griže, Šmohor v B. T. (približno 3 ure hoda). Ljubitelji prirodne krasote se vljudno vabijo, pridružiti se tem izletnikom! Odhod v nedeljo ob 5. uri zjutraj iz Griž. Oddaljeni tovariši lahko prenoče v Žalcu ali v Grižah. Na veselo snidenje!

Ormoško učiteljsko društvo je imelo 4. aprila t. l. v Ormožu svoje redno zborovanje. Zbralo se je 23 udov, kot povabljen gost je društvo počastil g. prof. Lavtar iz Maribora s svojo hčerko tovarišico Marijo Lavtarjevo iz Frana; pridružila se nam je tudi tovarišica Ivanka Svoboda iz ptujskega okraja in tovariš Ciril Vobič iz Runča. Opravičili so svojo odsotnost 3 člani.

Glavna točka dnevnega reda je bilo predavanje g. prof. Lavtarja o njegovih novih Računih in o bistvu računskih metode, ki jo on zastopa. Navzoči so pazno poslušali stvarno in jasno razpravo predavateljevo za kar je g. profesor na koncu svojega poldrugo uro trajajočega govora želel splošno in burno odobravanje. Navzoče učiteljstvo je obljubilo, da se bo z vso vmeno poprijelo te metode, ker razvidi, da se po nji najlažje doseže samostojnost v izvrševanju računskih operacij.

Prihodnje zborovanje bo meseca junija izven Ormoža.

Kozjansko učiteljsko društvo je imelo ob povoljni udeležbi svoje prvo toletno zborovanje 18. t. m. v Kozjem. K društvu ste pristopili tovarišici Bratčeva in Sachsova ter tovariša Krajnik in Lorbek. Živel! — Predsednik Germovšek javlja, da je dne 30. decembra l. l. preminul upokojeni pilštajnski nadučitelj Jože Čizek, ki je bil soustanovitelj našega društva, nazadnje častni njegov član in starosta učiteljstva našega okraja. V znak sožalja vstanejo navzoči. Slava njegovemu spominu! — Za razmotrivanje znanih Ganglovih resolucij je bil na predlog tov. Pulkota določen tov. Učar z nalogo, da kot večak v kmetijstvu pri prihodnjem zborovanju stavi konkretne predloge, oz. načrte, na podlagi katerih bi se naj preustrojil pouk na ljudskih šolah za kmete in kmetiško ljudstvo.

Na predlog tov. Šetinca se sklene uaprositi okraj. šol. svet, da le ta dopisuje s šol. vodstvi v slovenskem jeziku. Naš zastopnik se pooblašča, da predloži ta sklep, oz. prošnjo pri prihodnji seji okrajnega šol. sveta.

Zanimiva točka dnevnega reda je bilo vprašanje: „Kako je učence navajati na pravilno čitanje zemljevida?“, ki ga je tov. Stanfer vsestranko in temeljito razpravljal.

Novi društveni odbor se je sestavil sledeče: predsednik: Pulk o, Dobje; podpredsednik: Lovrec, Podčetrtek; tajnik: Učar, Kozje; blagajnica: Sachsova, Kozje; odbornika: Šket, Podsreda in Moric, St. Peter. Ob koncu zborovanja je pobiral tov. Krajnik za suspendiranega tovariša, tov. Učar pa za učiteljski sklad.

Prihodnje zborovanje se določi na dan 7. julija v St. Petru pod Sv. goro.

Slovenjebistriško učit. društvo zboruje 6. maja t. l. ob 10. uri dopoldne v Laporju, in sicer ob vsakem vremenu. Vzpored:

1. Društvene zadeve.
2. Manifestacija povodom 40letnice šolskega zakona z dne 14. maja 1869. (Govori tov. Sabati.)
3. Prosta zabava pri gospe Plankerjevi. K polnoštevilni udeležbi najvljudneje vabi Jožko Koki, t. č. predsednik.

Šmarsko-rogaško učit. društvo zboruje dne 6. maja t. l. ob 9. uri predpoldne v šoli na Ponikvi po sledečem vzporedju:

1. Pozdrav.
2. Zapisnik.
3. Dopisi.
4. Lavterjeva metoda in njegove računice; podava g. profesor sam.
5. Repatice ali kometi (konec), podava tov. Zidar.
6. Slučajnosti.

Četrta točka bo pa marsikoga zanimala, tedaj se vabijo ne samo društveniki, ampak tudi sosedni na naš majnikov izlet.

Zaradi obeda se vsak oglasi pri tovarišu Josipu Dobniku, nadučitelju na Ponikvi, vsaj do 5. maja.

O d b o r.
Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek, dne 6. maja, v okoliški šoli v Ptuj. Začetek ob pol 11. uri dopoldne.

- Vzpored:
1. Društvene zadeve.
 2. Ob 40letnici državnega šolskega zakona. Govori tov. A. Pesek.
 3. Šolska mladina pred izstopom in po izstopu iz šole. Predava tov. A. Hren.
 4. Vprašalna škrinjica.
 5. Slučajnosti.

K prav obilni udeležbi vabi o d b o r. Pred zborovanjem je istotam ob 10. uri seja socialnega odseka in društvenega odbora, katere se naj vsi tov. odborniki in odbornice zanesljivo udeležijo.

Po zborovanju je v gostilnici Zupančičevi skupen obed.

Ker klerikalcem na Štajerskem teče voda v grlo, mlo prosijo v zadnji štev. „Straže“ učiteljstvo, naj se ne vmešava v volilni boj ter spokorjeno dostavljajo, da s tem še nikakor nečjejo vplivati na prepričanje učiteljstva. Tisti ljudje, ki so učiteljstvo vedno blatili, ki so hujskali na vse načine ljudstvo zoper učiteljstvo, tisti ljudje, ki bi učiteljstvo najrajši uto-pili v žlici vode, sedaj prosijo. — Gospoda, kaj ne, sila kola lomi, a prepozno je. Tovariši, ne dajte se zmotiti, stojte trdno kot skala, delajte kot čebele in klerikalizem na Štajerskem doživi tak poraz kakor ga je doživel na Goriskem pri deželnozborskih volitvah. Tovariši, pozor, kujte železo, dokler je vroče!